

Maar jij bent een goeie

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Sofyan Mbarki

in samenwerking met

Maarten van Heems

Maar jij bent een goeie

Hoe Nederland het beste

uit zichzelf kan halen

Ambo|Anthos

Amsterdam

ISBN 978 90 263 7197 4

ISBN 978 90 263 7198 1 (e-book)

© 2026 Sofyan Mbarki en Maarten van Heems

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie © Wouter Zaalberg

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn ouders

Heldhaftig, Vastberaden, Barmhartig

X

X

X

Inhoud

VOORWOORD – Het integratieprobleem? 13

*Wat er werkelijk gebeurde in de week waarin Amsterdam
wereldnieuws werd*

I WAAR WE VANDAAN KOMEN

1 De erfenis van Oujda 35

Hoe geschiedenis doorwerkt en verhalen nooit eindigen

2 ‘Kan iedereen wethouder worden?’ 41

Hoe Nederland is veranderd sinds mijn jeugd

3 Progressief en moslim 60

*Van aanpassen naar jezelf kunnen zijn en weekendscholen
als medicijn*

4 De voorbeschouwing 72

Waarom ik lijsttrekker wil zijn voor de PvdA Amsterdam

II WAAR WE NU STAAN

- 5 Niemand hier wordt prof 87
Over watertrappen in de gracht en hoe we alle kinderen kunnen laten sporten
- 6 'Wij zijn gewoon de slaafjes' 108
Hoe we alle jongeren hun dromen kunnen laten waarmaken
- 7 Het mirakel van Amsterdam 129
Hoe kunnen we onszelf blijven in een veranderende wereld?
- 8 'Ik wil tegen Sofyan' 147
Waarom een hesje met een logo je nog geen jongerenwerker maakt

III WAAR WE NAARTOE GAAN

- 9 De belofte die weer voor iedereen moet gaan gelden 165
Over wanneer je erbij hoort
- 10 Daar gaat de buurt 171
Over sociale pijn en het einde van achterhaalde ideeën over integratie
- 11 Gaza als 9/11 van deze generatie 193
Kan er ook verbindende kracht uitgaan van de situatie in het Midden-Oosten?

- 12 Hoe we het beste uit onszelf kunnen halen – Nederland
in 2050 215

*Hoe we straks willen terugkijken en wat dat nu van ons
vraagt*

NAWOORD – In welke taal droom je? 225

Voor iedereen die wakker ligt van ‘het integratieprobleem’

Toegift 231

Dankwoord 233

VOORWOORD

Het integratieprobleem?

*Wat er werkelijk gebeurde in de week
waarin Amsterdam wereldnieuws werd*

Op 13 november 2024 plaats ik op mijn *LinkedIn*-pagina een foto van premier Schoof in spijkerbroek en houthakkershemd terwijl hij lachend naast mij staat. Ik sta er ook vrolijk op, maar dan wat formeler gekleed en ik heb de ambtsketen om. Ik ben als locoburgemeester bij de Amsterdam Marathon, hij als loper. Dat korte moment is dan nog maar een paar weken geleden. In de tussentijd is onze stad in brand komen te staan. Bij de foto schrijf ik deze tekst:

Ik ben het integratieprobleem (volgens premier Schoof).

De gebeurtenissen van afgelopen week hebben mij diep geraakt. Onze stad werd getroffen door een golf van geweld, racisme en antisemitisme. Rondom de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv werden vreselijke genocidale leuzen gescandeerd. Over scholen die niet meer nodig zouden zijn in Gaza omdat er toch geen kinderen meer woonden. In appgroepen werd opgeroepen tot een Jodenjacht. Op straat werd door opgefokte jongeren gevraagd naar paspoorten, waarmee mensen moesten bewijzen dat ze niet uit Israël kwamen om agressie te ontlopen. Israëliische hooligans trokken Palestijnse vlaggen van

huizen en mishandelden een Amsterdamse taxichauffeur. Het zijn stuk voor stuk onacceptabele gedragingen die niet in Amsterdam thuishoren en bij veel Amsterdammers zorgen voor heftige associaties en begrijpelijke angst. De daders moeten opgepakt worden en gestraft.

Aan ons allemaal de opdracht om de rust in de stad te herstellen. Hierbij moeten we elkaar opzoeken, geen groepen beschuldigen, maar geloof en vertrouwen hebben in de kracht van verbinding. We moeten wangedrag van individuen aanpakken en blijven investeren in perspectief voor jongeren die wel willen.

Maar premier Schoof en vvd-staatssecretaris Nobel vinden het een beter idee om een hele groep weg te zetten als een probleem. Het gaat volgens hen om een specifieke groep met een migratieachtergrond, een islamitische achtergrond, een Marokkaanse achtergrond. Ik voel me aangesproken, want al die achtergronden heb ik ook.

Ik ben geboren in Amsterdam, ik ben hier naar school gaan, ik ben op diezelfde school gaan werken als docent, ik heb op de taxi gereden, ik heb als pedagogisch medewerker in een jeugdgevangenis gewerkt, ik heb bij allerlei overheden mogen adviseren en nu ben ik wethouder van de mooiste stad ter wereld, die het zwaar heeft. Samen met vele andere Amsterdammers met een migratieachtergrond die bijvoorbeeld werken bij de politie, in het onderwijs, in de zorg, in het openbaar vervoer en andere belangrijke sectoren zetten wij ons elke dag in voor het herstellen van vertrouwen en de terugkeer van de rust in onze mooie stad.

En als dat voor de premier een integratieprobleem is, dan ben ik er trots op om het integratieprobleem te zijn.

Er komen tienduizenden duimpjes, hartjes en andere emoji's op, achthonderd mensen nemen de moeite om een reactie te schrijven. Die gaan alle kanten op. Wie zich uitspreekt over deze kwestie is altijd voor de een te veel een vriend van de Palestijnen, voor de ander te veel op de hand van Israël. Je doet nooit genoeg en altijd te veel. Maar de waardering voor het feit dat ik dit geluid laat horen overheerst. Op *LinkedIn* en in de echte wereld. Ik krijg ook veel berichten die neerkomen op 'ja, maar jij bent een goeie'. Die krijg ik zelfs van Schoof in een Kamerdebat een paar weken later. Hij 'bedoelde niet die Amsterdamse wethouder' toen hij in de persconferentie na de ministerraad van 11 november 2024 zei 'dat we zonder al te veel moeite kunnen stellen dat we in Nederland een integratieprobleem hebben'.

Bijna achteloos zetten hij en anderen een miljoen mensen weg. Hij kreeg net zoveel bijval. En net zoveel kritiek ook. Want ook daarin is iets veranderd. Je mag inmiddels alles zeggen tegen mensen met een migratieachtergrond, inclusief 'ja, maar jij bent een goeie'. Maar wij praten nu ook terug. Wij zijn onder-tussen zo geïntegreerd dat we recht voor zijn raap zeggen waar het op staat. En dat is bijvoorbeeld dat het echte integratieprobleem is dat mijn generatie en onze kinderen die hier geboren en getogen zijn überhaupt zouden moeten integreren. We zijn een onmiskenbaar deel van deze samenleving. Integratie is voor ons daarom de stok die gebruikt wordt om ons klein te houden. We doen al volop mee en het eindeloze gehamer op integratie laat vooral zien dat dat voor sommigen nou ook weer niet de bedoeling is. Op deze manier is integratie verworden tot iets wat alleen maar angst en verdeeldheid aanjaagt.

Dit is wat er gebeurde in die rampweek.

Ajax loot Maccabi

Op 30 augustus bepaalt de UEFA-loting dat Ajax Maccabi Tel Aviv op bezoek krijgt. In september en oktober vinden er verschillende overleggen en voorbereidingen plaats. De club uit Israël geldt van oudsher als een bevriende club, maar wat betekent dat nog? Ik maak me zorgen over de komst van hun fans, maar ik word gerustgesteld door hoe serieus onze burgemeester het in de aanloop ernaartoe neemt. Ze heeft veel contact met alle partijen rond de wedstrijd, om mogelijke onrust vroeg te kunnen signaleren. Op 29 oktober, negen dagen voor de wedstrijd, vraagt ze de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid nog om een extra dreigingsinschatting. Deze instantie signaleert geen concrete dreigingen. Vanaf dat moment kan ik me richten op de opstelling van Ajax. Het is immers belangrijk voor de club dat de wethouder Sport daarover meedenkt.

Maar zonder gekheid, helemaal gerust zijn we er natuurlijk niet op. De genocide in Gaza is dan al meer dan een jaar bezig en er wordt terecht bijna dagelijks tegen gedemonstreerd in Amsterdam. Op 4 november, drie dagen voor de wedstrijd, wordt er een demonstratie bij de Johan Cruijff ArenA aangekondigd 'tegen de aanwezigheid van Maccabi Tel Aviv Football Club ten tijde van een genocide tegen de Palestijnen, tegen voetbalclub Ajax die hun aanwezigheid mogelijk maakt, en om het publiek van de wedstrijd bewust te maken'. Die demonstratie wordt de volgende dag op last van de gemeente verplaatst naar het Anton de Komplein, iets verder weg van het stadion. Grote delen van het centrum worden aangemerkt als veiligheidsrisicogebied.

7 november

Ik ben aan het begin van die week nog in Barcelona. Behalve Sport heb ik ook Economische Zaken in mijn portefeuille. Op

de zogeheten Smart City Conferentie presenteer ik een pilot met nieuwe sportvelden waarin we water opslaan onder de oppervlakte. Zodat we overmatige regenval goed kunnen opvangen, wat een steeds grotere uitdaging gaat worden voor onze stad de komende jaren. Daarnaast koelt het op een natuurlijke manier het kunstgras op de velden, dat erg heet kan worden in de zon. Het is een nogal actueel thema op dat moment in Spanje. Het is de week na de overstromingsramp in Valencia en de dagen dat wij er zijn krijgt Barcelona te maken met gigantische regenval en veel wateroverlast. De gevolgen van het veranderende klimaat en de noodzaak van innovatieve oplossingen als deze komen in die week goed bij elkaar en onze pilot wordt daar met veel enthousiasme ontvangen. Ik kom pas de dag voor de wedstrijd terug en werk me door alle afspraken heen die in de nu kortere werkweek zijn gepropt. Op donderdagavond ben ik bekaf en besluit ik om niet naar het stadion te gaan, maar om tijd met mijn kinderen door te brengen en de wedstrijd thuis te kijken. Er is dan al het nodige gebeurd in de stad.

Op woensdagavond gaat het al mis. Er dreigt een confrontatie tussen pro-Palestijnse demonstranten en Maccabi-supporters. Op de ArenA worden pro-Palestijnse leuzen gespoten en anti-Israël teksten geprojecteerd. Op de Dam lopen Maccabi-fans over een Palestijnse vlag en iets verderop trekken ze een vlag van een gevel. Ook vallen ze mijn oud-collega's aan. Kennelijk houden ze niet van Marokkaanse taxichauffeurs. Op dat moment weet ik dit nog allemaal niet, de gebeurtenissen worden later pas in volle omvang bekend.

Op donderdag is de politie al vroeg in de middag bezig om de situatie op de Dam beheersbaar te houden. Daar zijn vijfhonderd Maccabi-supporters zich aan het voorbereiden op de wedstrijd. Aan het eind van de middag trekken ze leuzen scanderend via

het Centraal Station naar het stadion. Tegelijkertijd wordt ook de demonstratie op het Anton de Komplein onrustig.

Tegen negen uur schakel ik in en zie ik op tv dat de ArenA zich gevuld heeft. Ik voel iets van opluchting. Vaak is dit qua openbare orde en veiligheid de finish, als iedereen in zijn eigen vak zit en de spelers het veld betreden. Voorafgaand aan de wedstrijd wordt een minuut stilte gehouden voor de slachtoffers in Valencia. De Maccabi-‘supporters’ verpesten het eerbetoon met een fluitconcert. Onbeschoft hooligangedrag, zo zien we het dan nog. Ajax wint met vijf-nul. Het enige goede nieuws op een stressvolle dag in een te drukke week. Ik ga direct naar bed om bij te tanken.

8 november

Terwijl ik slaap, ontlaadt alle opgebouwde spanning zich als de supporters rond middernacht terugkomen in het centrum. Anderhalf uur lang zijn er aanvallen op kleine groepjes en individuen die eruitzien als een Maccabi-supporter. Deze aanvallen die ‘hit-and-run’ genoemd gaan worden hebben we nog niet eerder gezien in Nederland. De beelden die er al snel van verschijnen zijn afschuwelijk, net als wat er later naar buiten komt uit appgroepen waarin het over Jodenjacht gaat.

Zodra ik wakker ben, doe ik het dagelijkse ochtendrondje op mijn telefoon. Er bouwt zich elke nacht wel een lijstje apps, meldingen en nieuwsberichten op, maar nu lijkt het apparaat bijna ontploft. Ik sta al snel naast mijn bed. In de appgroep van burgemeester en wethouders wensen we Halsema sterkte en bespreken we wat we kunnen doen. Zij gaat na een doorwaakte nacht van het ene naar het andere veiligheidsoverleg en ondertussen bereidt ze zich voor op de persconferentie die ze later die ochtend zal geven. Wij vegen onze agenda’s leeg om aan de slag te

gaan in de stad. De mensen bellen die voor ieder van ons wethouders de voelsprietten zijn in de buurten. 'Hoor je iets, zie je iets, moeten we iets?' Ik heb contact met raadsleden die vragen hebben of gewoon even willen bellen. We gaan op pad om ons gezicht te laten zien in de stad en om de mensen die de boel bij elkaar houden te ondersteunen. Naar de plekken toe waar het mis dreigt te gaan. Om die reden is de enige bestaande afspraak die ik die eerste dag wel door laat gaan een overleg met alle jongerenwerkorganisaties in Nieuw-West. Het is superwaardevol om hun eerste indrukken te horen over wat er speelt in de buurten. Juist omdat we in de geest van Job Cohen, onze oud-burgemeester, bij wie ik op deze momenten nog steeds terecht kan voor wijze raad, ook in wat hij 'vredestijd' noemt, investeren in deze organisaties, staan ze nu het erop aankomt zij aan zij met ons om rust terug te brengen in de stad.

Met z'n allen zijn we bijna dag en nacht in touw en brengen we steeds beter in kaart wat er gebeurd is en vooral ook wat er moet gebeuren. Vanuit Den Haag komt ondertussen het tegenovergestelde. Al om twintig over vijf's ochtends zet Wilders op X dat er een Jodenjacht gaande lijkt in Amsterdam. Hij is de eerste maar niet de enige die olie op het vuur gooit voordat de feiten goed en wel bekend zijn. Het is ons al gauw duidelijk dat dit voor het kabinet vooral een politieke actualiteit is en voor sommigen iets om mee te scoren. In plaats van ons de hand te reiken probeert Den Haag ons eerder een draai om de oren te geven. Ondertussen blijven wij in gesprek, een luisterend oor bieden, proberen meer te weten te komen en gerust te stellen. Met collega-wethouder en mede-PvdA'er Marjolein Moorman stuur ik een bericht aan onze partijleden, om ons medeleven met de slachtoffers te uiten en eerste duiding te geven op basis van wat we dan weten. We gaan met een aantal leden die dat willen in gesprek en proberen onrust weg te nemen.

9 november

Terwijl we de stad in blijven trekken, krijgen we van gemeentesecretaris Peter Teesink het bericht dat we voorzichtig moeten zijn, even een paar dagen liever met de dienstauto naar afspraken dan op de fiets, alert zijn als we ons in grote groepen begeven. Er komen bedreigingen binnen bij de gemeente, ook aan ons adres. En niet alleen bij ons trouwens. Vanuit Israël proberen mensen verbanden te leggen tussen vermeende daders van de hit-and-runacties en andere Amsterdammers. Dat neemt absurde vormen aan. Ik zou bijvoorbeeld als wethouder Sport medeverantwoordelijk zijn voor de rellen omdat een persoon op camerabeelden lijkt op iemand die lid is van een voetbalclub waar ik de verantwoordelijkheid voor draag. Als ik er niet voor zorg dat deze jongen wordt opgepakt, dan zal ik daar de rest van mijn leven de consequenties van ervaren. Het is soms zo vergezocht, maar daarmee niet minder bedreigend, dat ik berichten van dit kaliber maar doorstuur naar Peter en zijn mensen. Uiteindelijk wordt er ook aangifte gedaan. Ik zorg ervoor dat anderen die onder vergelijkbare verdachtmakingen lijden en dezelfde bedreigingen krijgen, zoals een bestuurslid van een voetbalvereniging met een islamitische achtergrond, de morele en eventuele juridische steun krijgen die ze nodig hebben. Vooral deze vrijwilligers verdienen onze steun bij dit soort vergezochte en persoonlijke aanvallen.

Van een heel andere orde, maar toch bevreemdend, zijn die berichten waarin gevraagd wordt waar mijn reactie blijft. Die krijg ik vooral in de vorm van informele appjes van mensen met wie ik als wethouder een professionele verhouding heb en die ik vaak al ken vanuit de acht jaar als raadslid ervoor. Ik zal er niet letterlijk uit citeren, maar het zijn varianten op 'waar blijft de reactie van jou en Touria?' Dat collega-wethouder Meliani